

VY_32_INOVACE_6/10_JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Předmět:	Český jazyk
Ročník:	7. - 9.
Poznámka:	Větné členy
Vypracoval:	Mgr. Linda Rulfová

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Větné členy

Vzorové věty

- 1. věta
 - Přišel jsem k domu rodičů.
 - 2. věta
 - Barevní ptáci zpívali divnou píseň.
-
- 1. věta
 - podmět (1.p.) – já (nevyj.) Př – jsem přišel- slovesný
 - 2. věta
 - ptáci - podmět, zpívali - Př - slovesný
-

Přísudek

- přísudek – přišel jsem – jak poznám, že je slovesný?
 - 1) není zde fázové ani způsobové (= modální) sloveso. (fázová slovesa: začít, začínat, přestat, přestávat), způsobová slovesa: moci, muset, chtít, mít (povinnost), smět) – nemůže se tedy jednat o přísudek složený
 - 2) není součástí přísudku jméno (podst. jméno, přídav. jméno, zájmeno)
 - 3) POZOR! Je tu jsem – tvar slovesa být, ve funkci pomocného slovesa, tzn. I kdyby se jednalo o sponové sloveso (být, bývat, stát se, stávat se), chybí mi jméno, tudíž to nemůže být přísudek jmenný se sponou, ani jmenný beze spony
-

Další případ

- Další případ: byl bych býval přišel – byl bych býval – je to sponové sloveso? I kdyby bylo – chybí mi jméno, tudíž se opět jedná pouze a pouze o přísudek slovesný!!!! (pomocný tvar slovesa být – v tomto případě vyjadřuje podmiňovací způsob minulý.)
-

Přísudek jmenný se sponou

- Musí být splněny dvě podmínky: 1) V přísudku se nachází sponové sloveso (být, bývat, stát se, stávat se)
 - 2) k přísudku patří i jméno a to: podst. jméno, přídav. jméno, zájmeno.

 - Např. Ondra se stal popelářem.

 - Podmět – Ondra (vyj.), přísudek – stal se popelářem, když označím jen stal se – nebude mi to dávat smysl!, je nutné, abychom věděli, čím se ten Ondra stal!!!= jsou tedy splněny obě podmínky = jedná se o přísudek jmenný se sponou.
 - Spona – stal se, jméno – popelářem (podst. jméno)

 - Jindra byl rudý vztekem. Spona – byl, jméno – rudý (přídav. jméno)
-

Přísudek jmenný beze spony

- zvláštní případ, vyskytuje se velmi málo.
 - Např. Mluviti stříbro, mlčeti zlato. Co je podmětem? Mluviti, mlčeti, chybí mi sloveso = nevadí, můžu si ho doplnit – je. Mluviti je stříbro, mlčeti je zlato. Aha – co je tedy přísudek? = stříbro, zlato a protože mi chybí je, tedy spona, jedná se o přísudek jmenný beze spony, mám totiž jen to jméno (stříbro, zlato – podst. jména)
-

Přísudek složený

- Jirka chtěl hned odejít. Podmět? Jirka (vyj.), přísudek? Chtěl – to ale nestačí, co chtěl? Nedává mi to samotné smysl, takže je důležité co chtěl – odejít. = přísudek= chtěl odejít - co je to za přísudek?
 - 1) chtěl je způsobové sloveso
 - 2) kromě toho mám ještě navíc jiné sloveso – odejít, takže se mi přísudek skládá ze dvou sloves – způsobového a jiného slovesa = přísudek složený
-

Přívlastek

- Dělíme na shodný a neshodný
 - Shodný:
 - Krásný(1.p.) dům (1.p.) – shodný nebo neshodný?
Krásný (Pk)
 - 1) je vyjádřený přídavným jménem
 - 2) stojí před podstatným jménem
 - 3) shoduje se v pádě
 - = přívlastek shodný Pks - krásný
-

- Neshodný:
 - Dům (1.p) rodičů (2.p) – shodný nebo neshodný?
rodičů (Pk)
 - 1) je vyjádřený podstatným jménem
 - 2) stojí za podstatným jménem
 - 3) neshoduje se v pádě
 - = přívlastek neshodný Pkn – rodičů
-

ZAPAMATUJTE SI!

- Pozor!!! Na dům krásný – i když to stojí za podst. jménem! Jakmile to zkusím postavit před post. jméno – shoduje se to, navíc je to vyjdř. opět přídavným jménem = Pks
-

Předmět

- Pt - závisí na slovese!!!!!!!!!!
 - Koupil komu čemu, koho co! = ptám se pádovými otázkami - jinak se zeptat nelze (kdy, kudy, jak , kde? = takto se nemůžu ptát!)
 - 1. předmět ve větě - Jirkovi (3.p), 2. Pt - dům (4.p.)
Koupil jsem Jirkovi dům.
-

Příslovečné určení

- vyjadřuje okolnosti dějů = tzn. že se váže na sloveso!!!!nebo-li na přísudek!!!!
 - např. Šel lesem do Prahy. - přísudek = šel,
 - 1. lesem - zeptám se kudy? nebo Kým čím?
 - 2. Prahy - zeptám se kam? nebo Do koho čeho?
 - Jakmile se na dané slovo můžu zeptat dvojnásobným způsobem, tedy kam, nebo koho čeho, vždy mají přednost otázky : kam, kudy, kdy, jak
 - Tzn., že rozhoduju-li se mezi předmětem a příslovečným určením, rozhoduje fakt, jestli se můžu zeptat dvojnásobným způsobem, pokud ano = příslovečné určení, pokud ne, tzn. můžu se zeptat jen pádovou otázkou = předmět!!!
-

Další druhy příslovečných určení

- Další druhy příslovečných určení:
 - času - kdy? Puč
 - místa - kam, kudy? Pum
 - způsobu - jak? Puz
 - míry - do jaké míry? Pu míry
 - Příslovečné určení příčiny, podmínky, účelu....
-

Zdroje

- Grepl, Miroslav aj. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008.
-